

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. L.

przeciwko B. A.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 31 stycznia 2019 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 23 sierpnia 2018 r., sygn. akt XI Ga (...), XI Gz (...)

**1) odrzuca zażalenie w części dotyczącej rozstrzygnięcia
w pkt I zaskarżonego postanowienia;**

2) oddala zażalenie w pozostałym zakresie;

**3) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800
(tysiąc osiemset) zł, tytułem kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w W. ustalił, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną wniesioną przez B. A., pozwaną w sprawie z powództwa J. L. o zapłatę od wyroku tego Sądu z 29 marca 2018 r. wynosi 46.025 zł (pkt I) i tę skargę kasacyjną odrzucił (pkt III). Jako podstawę rozstrzygnięcia powołał art. 398² § 2 w zw. z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu na postanowienie z 23 sierpnia 2018 r. pozwana zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 20 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 i art. 398⁴ § 3 k.p.c. przez błędne zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej na skutek błędnej oceny wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie, z pominięciem poglądów wyrażonych przez Sąd Najwyższy w sprawach V CZ 72/15 i IV CZ 134/13, w których Sąd ten miał dopuścić doliczenie odsetek do świadczenia głównego za okres po uprawomocnieniu się wyroku, którym je zasądzono na potrzeby oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia; - art. 21 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 i art. 398⁴ § 3 k.p.c. przez niezastosowanie i przyjęcie, że zasądzone na rzecz powoda koszty postępowania przed Sądem pierwszej instancji (7.119 zł) oraz odsetki od świadczenia głównego obliczone na datę uprawomocnienia się wyroku (12.452 zł) nie mogą być doliczone do wartości przedmiotu zaskarżenia.

Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w pkt I i III.

Powód wniósł o odrzucenie zażalenia na rozstrzygnięcie w pkt I postanowienia Sądu Okręgowego z 23 sierpnia 2018 r. i oddalenie zażalenia od rozstrzygnięcia w pkt III tego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Sprawa ma charakter majątkowy, jeżeli zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron.

Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma odpowiednie zastosowanie m.in. art. 368 § 2 k.p.c., który w zdaniu trzecim przewiduje, że przepisy art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. stosuje się w nim odpowiednio. Oznacza to, że zarówno sąd drugiej instancji, jak również Sąd Najwyższy w ramach badania warunków formalnych skargi kasacyjnej może sprawdzić, czy wartość przedmiotu zaskarżenia podana w skardze kasacyjnej jest zgodna z zasadami jej ustalenia określonymi w art. 19-24 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 180 oraz nieopubl. Z 20 czerwca 1997 r., II CKN 245/97, z 26 czerwca 1997 r. I CKN 156/97, z 9 lipca 1997 r., II CKN 257/97). Badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej

w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu (por. nieopubl. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 1997 r., III CKN 71/97, z 15 stycznia 1998 r., I CZ 19/97).

Postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie należy do kategorii postanowień wymienionych w art. 394¹ § 1, 1¹, 2 k.p.c., jako zaskarżalne zażaleniem do Sądu Najwyższego. Takie postanowienie może podlegać kontroli Sądu Najwyższego w razie sformułowania wniosku mającego oparcie w art. 380 k.p.c. o objęcie go kontrolą przy okazji rozpoznawania zażalenia na postanowienie o innym przedmiocie, stanowiącego samodzielny przedmiot zaskarżenia zażaleniem do Sądu Najwyższego. Pozwana takiego wniosku nie sformułowała.

Niezależnie jednak od nieprawidłowego sposobu zakwestionowania przez pozwaną stanowiska Sądu Okręgowego co do wartości przedmiotu sporu w niniejszej sprawie, trzeba stwierdzić, że wartość ta to – jak przyjął Sąd Okręgowy – kwota 46.025 zł. W taki sposób określona została w pozwie wartość przedmiotu sporu, a pozwana tego określenia nie zakwestionowała i w swojej apelacji od wyroku Sądu Rejonowego podała, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi kwotę 46.025 zł. Zgodnie zaś z art. 368 § 2 k.p.c., w sprawach o prawa majątkowe wartość przedmiotu zaskarżenia podana w apelacji może być oznaczona na kwotę wyższą od wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie jedynie wtedy, gdy powód rozszerzył powództwo lub sąd orzekł ponad żądanie. Tę samą regułę trzeba odnieść do wartości przedmiotu zaskarżenia dla skargi kasacyjnej.

Art. 20 k.p.c., mający zastosowanie do określenia wartości zaskarżenia skargą kasacyjną, stanowi, że do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów żądanych obok roszczenia głównego. W uchwale składu siedmiu sędziów z 28 czerwca 1999 r., III CZP 12/99 (OSNC 2000, nr 1, poz. 1) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeżeli przedmiotem zaskarżenia jest wyłącznie orzeczenie rozstrzygające o nie skapitalizowanych odsetkach, dochodzonych obok roszczenia głównego, kasacja jest dopuszczalna, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia osiąga progi kwotowe określone w art. 393 pkt 1 k.p.c. Do tego

poglądu nawiązuje stanowisko wyrażone w powołanym przez pozwaną postanowieniu z 13 marca 2014 r., IV CZ 134/13 (nieopubl.) oraz postanowieniu z 19 listopada 2015 r., V CZ 72/15 (nieopubl.), że hipoteza art. 20 k.p.c. obejmuje sytuację, w której obok świadczenia głównego dochodzone są odsetki jako świadczenie uboczne, którego wartość nie jest wliczana wówczas do wartości przedmiotu zaskarżenia. Jeżeli natomiast zaskarżeniem objęte są wyłącznie odsetki, to tylko one – mimo dochodzenia ich obok świadczenia głównego – wyznaczają wartość przedmiotu zaskarżenia.

W niniejszej sprawie oczywiste jest, że roszczenie o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego dochodzone było od pozwanej nie samodzielnie, lecz jako uboczne dla roszczenia o należności za korzystanie z lokalu i taki też charakter roszczenia to zachowało w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym, gdyż pozwana nie kwestionowała w apelacji, a następnie w skardze kasacyjnej wyłącznie rozstrzygnięcia o zasądzeniu od niej odsetek od określonej daty i kwoty kapitału, lecz przede wszystkim rozstrzygnięcie o należności za korzystanie z lokalu, dla której odsetki za opóźnienie w zapłacie zachowują cechy świadczenia ubocznego. Gdyby jednak pozwana zakwestionowała samo tylko rozstrzygnięcie o roszczeniu odsetkowym, to i tak skarga kasacyjna od rozstrzygnięcia w tym przedmiocie byłaby niedopuszczalna, gdyż jak podaje pozwana zasądzone od należności głównej odsetki, skapitalizowane na datę prawomocności wyroku wynoszą 12.452 zł.

Wbrew stanowisku pozwanej, koszty postępowania, o których sąd ma obowiązek wypowiedzieć się w orzeczeniu kończącym je w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.), nie mogą stanowić samodzielnego przedmiotu postępowania, a uprawnienie do ich zażądania nie staje się „samoistnym roszczeniem głównym”, w szczególności z takim skutkiem, żeby dopuszczalne było zgłoszenie roszczenia o ich zasądzenie poza postępowaniem, z którym się wiążą, czy doliczenie do wartości przedmiotu zaskarżenia apelacją, czy skargą kasacyjną. Ustawodawca przewidział szczególne środki prawne, przy wykorzystaniu których strona może kwestionować rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, o charakterze niesamodzielnym (gdy strona kwestionuje orzeczenie co do istoty sprawy, którego trwanie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia o kosztach) lub niesamodzielnym

(zażalenie i tzw. zażalenie poziome). W razie zaskarżenia apelacją i skargą kasacyjną orzeczenia co do istoty sprawy i uwzględnienia tego środka zaskarżenia w stosunku do rozstrzygnięcia, upada także – jako akcesoryjne - orzeczenie o kosztach postępowania. Oddalenie środka zaskarżenia przeciwko orzeczeniu co do istoty sprawy powoduje wprawdzie, że akcesoryjne dla niego orzeczenie o kosztach postępowania nabiera trwałości, ale nie oznacza to jednak jego usamodzielnienia się i nie jest równoznacznie z możliwością potraktowania go jak orzeczenia co do istoty sprawy.

Skoro wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej wniesionej przez pozwaną była niższa od wartości przedmiotu zaskarżenia wymaganej według art. 398² § 1 k.p.c. dla dopuszczalności tego środka zaskarżenia, to uzasadnione było odrzucenie tej skargi kasacyjnej przez Sąd Okręgowy, jako niedopuszczalnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., co do rozstrzygnięcia w pkt I postanowienia Sądu Okręgowego z 23 sierpnia 2018 r. oraz na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., co do rozstrzygnięcia w pkt III postanowienia Sądu Okręgowego z 23 sierpnia 2018 r., orzeczono jak w pkt 1 i 2, a o kosztach postępowania zażaleniowego stosownie do art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 2 pkt 5, § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800).

aj